

Voorwoord

Deze verzameling teksten, waarvan sommige hier voor het eerst gepubliceerd worden en andere al eerder verschenen zijn, is rond bepaalde problemen geordend. Het probleem van het *schrijven*: de schrijver vindt, aldus Proust, in de taal een nieuwe taal uit – een vreemde taal, in zekere zin. Hij brengt nieuwe grammaticale of syntactische krachten aan het licht. Hij sleept de taal mee buiten haar gebruikelijke groeven, hij laat haar *delireren*. Bovendien kan het probleem van het schrijven niet los gezien worden van een probleem van *zien* en *horen*: immers, wanneer een andere taal in de taal wordt gecreëerd, zoekt de taal als geheel een ‘asyntactische’, ‘agrammaticale’ grens op of raakt zij verbonden met haar eigen buitenkant.

De grens bevindt zich niet buiten de taal, zij is haar buitenkant: zij bestaat uit het niet-talige zien en horen, dat echter alleen door taal mogelijk wordt. Het schrijven kent dan ook een eigen schilderkunst en muziek, bijvoorbeeld de kleur- en geluidseffecten die boven de woorden oprijzen. Het is via de woorden en tussen de woorden dat we zien en horen. Beckett had het over ‘het ene na het andere gat boren’ in de taal om te zien of te horen ‘wat zich achter haar verschuilt’. Van elke schrijver kan gezegd worden: hij is een ziener, hij is een hoorder, ‘slecht gezien slecht gezegd’, hij is een colorist, een muzikant.

Deze visioenen, deze auditieve effecten zijn geen particuliere aangelegenheid, maar vormen de figuren van een telkens opnieuw uitgevonden geschiedenis en geografie. Het zijn uitvindingen van een delirium, dat wil zeggen van een *proces* dat woorden van de ene kant van het universum naar de andere sleept. Het zijn gebeurtenissen aan de randen van de taal. Maar wanneer het delirium weer vervalt tot een *klinische toestand*, lopen de woorden nergens meer op uit, we horen en zien niets meer via de woorden, behalve een duisternis waarvan de geschiedenis, de kleuren en liederen verloren zijn gegaan. Literatuur is een vorm van gezondheid.

Deze kwesties markeren een heel stelsel van paden. De hier gepresenteerde teksten en behandelde schrijvers zijn dergelijke paden. Sommige teksten zijn kort, andere weer langer, maar ze kruisen elkaar allemaal en doorlopen dezelfde plaatsen, convergeren of vertakken zich en bieden stuk voor stuk uitzicht op de andere. Sommige lopen dood, afgesloten door ziekte. Elk kunstwerk is een reis, een traject dat echter alleen een of ander uitwendig pad volgt dankzij de inwendige paden en wegen waaruit het is samengesteld en die zijn landschap of zijn concert vormen.